



MACA-  
11040-06

## мастер академске студије архитектуре

назив предмета усмерење	неформални раст града сви модули	година	прва
изборна група	изборни предмет 1 – урбанизам	семестар	1
наставник	др Бисерка Митровић, ванредни професор бр. каб. 246	статус	изборни
E-mail контакт	biserkamitrovic@gmail.com	ЕСПБ	2
учесници у настави		часови активне наставе	
		предавања	2
		вежбе	0
		др. облици	
		сам.истр.рад	
		остали часови	
координатор СЦ	мр Бисерка Митровић, доцент		
пожељне квалификације за пријем студената	нема посебних квалификација		

## садржај предмета

### циљ:

Упознавање студената са појмом и значајем неформалног раста града у развоју савемених градова;  
Овладавање специфичним знањима, приступима и принципима са циљем разумевања и интерпретације развоја градова у околностима неформалног раста града;  
Разумевање регионалних карактеристика неформалног раста града, са посебним освртом на карактеристике у Србији;  
Савладавање истраживачког поступка и метода и њихова апликација у контексту истраживања студије случаја неформалног раста града;  
Развијање критичког и креативног приступа студената кроз апликацију на изабраној студији случаја неформалног раста града.

### теоријска и практична настава:

Теоријски део наставе осноси се на представљање неформалног раста града, његовог значаја и распрострањености у земљама у развоју; генезе настанка и ширења у контексту раличитих социо-економских и политичких и других околности; модалитете његовог испољавања; (не)могућности његовог интегрисања у савремени урбанистички и архитектонски контекст и концепт града; истраживање нових приступа и принципа у домену просторно-физичких, функционалних, регулаторних, социјалних, економских и других механизма и њихове примене са циљем одрживог унапређења неформалних урбаних заједница.  
Практични наставе се односи на примену изабраног теоријског оквира на истраживање конкретне студије случаја. Студенти самостално или у мањим групама бирају познату студију случаја за истраживање. Као случај може послужити одређена урбанистичка целина (насеље, четврт, урбани блок). Наглашава се проактивни приступ истраживању > као крајњи исход рада не очекује се класичан закључак. Уместо тога, очекује се образовање "методолошког апарата", као својеврсног скупа начела, смерница, правила и упутстава за деловање у конкретном случају.

### метод извођења наставе:

Интерактивна предавања, студије случаја, истраживачки пројекти, презентације.

### основна литература:

UN HABITAT: Cities Without Slums, UN Habitat Press, Nairobi, 2002.  
ПЕТОВАР, Ксенија: Урбана социологија: Наши градови између државе и грађанина. Београд: ГФ УБ, АФ УБ, ИАУС, 2003.  
TSENKOVA, Sasha: Trends and Progress in Housing Reforms: In South Eastern Europe. Paris, 2005.  
HAMILTON, Ian, DIMITROVSKA ANDREWS Kaliopa, PICHLER MILANOVIĆ, Nataša: City Development since 1990: Transformation of cities in central and Eastern Europe: Towards globalization, UN University Press, Japan, 2005.  
ŠIMEUNČEVIĆ RADULOVIĆ S., MITROVIĆ B at all: Informal growth of housing in Belgrade under the impact of transition to global economy, u: Planum. The Journal of Urbanism, n.26, vol.1/2013. , Milano, 2013.

## ИСХОДИ

- 
- 1 СПОСОБНОСТ ИЗРАДЕ АРХИТЕКТОНСКИХ ПРОЈЕКТА КОЈИ ЗАДОВОЉАВАЈУ ЕСТЕТСКЕ И ТЕХНИЧКЕ ЗАХТЕВЕ.  
Студент ће имати способност да:
- 1. припреми и представи пројекте објеката различите размере, сложености и типологије у разноврсним контекстима, користећи низ медија (техника), а одговарајући на дати задатак;
  - 2. разуме конструктивни и структурални склоп, стратегије заштите животне средине и регулативне (правне) захтеве који се односе на пројектовање и изградњу комплетног архитектонског пројекта;
  - 3. развије концептуални и критички приступ према архитектонским пројектима који интегрише естетске аспекте објекта и техничке захтеве изградње и потреба корисника.
- 
- 2 АДЕКВАТНО ЗНАЊЕ ИСТОРИЈЕ И ТЕОРИЈЕ АРХИТЕКТУРЕ И СРОДНИХ УМЕТНОСТИ, ТЕХНОЛОГИЈА И ДРУШТВЕНИХ НАУКА.  
Студент ће имати знање о:
- 1. културној, друштвеној и интелектуалној историји, теорији и технологијама које су од значаја за пројектовање објеката;
  - 2. утицају историје и теорије на просторне, друштвене и технолошке аспекте архитектуре;
  - 3. примени одговарајућих теоријских концепата током пројектовања у студију, показујући промишљени и критички приступ.
- 
- 3 ЗНАЊЕ О ЛИКОВНИМ УМЕТНОСТИМА КАО УТИЦАЈНИМ ЗА КВАЛИТЕТ АРХИТЕКТОНСКОГ ПРОЈЕКТА.  
Студент ће имати знање о:
- 1. томе како теорија, пракса и технологије ликовних уметности утичу на архитектонски пројекат;
  - 2. креативној примени визуелних уметности и њиховом значају и утицају на архитектуру;
  - 3. креативној примени сличних радова у процесу пројектовања у студију, у смислу њихове концептуализације и репрезентације.
- 
- 4 АДЕКВАТНО ЗНАЊЕ О УРБАНИСТИЧКОМ ПРОЈЕКТОВАЊУ, ПЛАНИРАЊУ И ВЕШТИНАМА УКЉУЧЕНИМ У ПЛАНСКИ ПРОЦЕС.  
Студент ће имати знање о:
- 1. теоријама урбанистичког пројектовања и планирању заједнице;
  - 2. утицајима пројектовања и развоја градова у прошлом и садашњем времену на савремено изграђену средину;
  - 3. актуелној планској политици и законодавству којима се контролише изградња, укључујући и социјалне, економске и аспекте заштите животне средине и њихов значај за планирање развоја.
- 
- 5 РАЗУМЕВАЊЕ ОДНОСА ИЗМЕЂУ ЧОВЕКА И ОБЈЕКТА И ИЗМЕЂУ ОБЈЕКТА И ЊИХОВОГ ОКРУЖЕЊА, И ПОТРЕБЕ ДА СЕ ОБЈЕКАТ И ПРОСТОРИ ИЗМЕЂУ ОДНОСЕ ПРЕМА ЉУДСКИМ ПОТРЕБАМА И МЕРИ.  
Студент ће имати разумевање о:
- 1. потребама и тежњама корисника објеката;
  - 2. утицајима објеката на животну средину и премисама одрживог пројектовања;
  - 3. начину на који ће се објекти уклопити у своје локалне контексте.
- 
- 6 РАЗУМЕВАЊЕ АРХИТЕКТОНСКЕ ПРОФЕСИЈЕ И УЛОГЕ АРХИТЕКТЕ У ДРУШТВУ, ПОСЕБНО У ПРИПРЕМИ ПРОЈЕКТА КОЈИ УЗИМАЈУ У ОБЗИР СОЦИЈАЛНЕ ФАКТОРЕ.  
Студент ће имати разумевање о:
- 1. природи професионализма и обавезама и одговорностима архитеката према клијентима, корисницима објеката, ивођачима грађевинских радова, професионалним сарадницима и ширем друштву;
  - 2. улози архитекте у пројектантском тиму и грађевинској индустрији, препознавајући важност текућих метода и трендова у обликовању грађене средине;
  - 3. могућем утицају пројекта за изградњу на постојеће и будуће заједнице.
- 
- 7 РАЗУМЕВАЊЕ МЕТОДА ИСТРАЖИВАЊА И ПРИПРЕМЕ ПРОЈЕКТНИХ ЗАДАТАКА ЗА АРХИТЕКТОНСКИ ПРОЈЕКАТ.  
Студент ће имати разумевање о:
- 1. потреби да се критички испитају примери који су функционално, организационо и технолошки релевантни за постављени пројектни задатак;
  - 2. потреби да се процене и припреме пројектни задаци различитих размера и типологија, да се дефинишу захтеви клијента и корисника и њихова прилагодљивост локацији и контексту;
  - 3. доприносима архитеката и професионалних сарадника у формулисању пројектног задатка и истраживачких метода потребних за припрему задатка.
- 
- 8 РАЗУМЕВАЊЕ КОНСТРУКТИВНИХ СИСТЕМА, ГРАЂЕВИНСКЕ И КОНСТРУКТОРСКЕ ПРОБЛЕМАТИКЕ РЕЛЕВАНТНЕ ЗА АРХИТЕКТОНСКО ПРОЈЕКТОВАЊЕ.  
Студент ће имати разумевање о:
- 1. истраживању, критичкој процени и избору алтернативног конструктивног, грађевинског решења, као и решења материјализације у складу са архитектонским пројектом;
  - 2. стратегијама за изградњу објеката и способности да се интегрише знање о конструктивним принципима и грађевинским техникама;
  - 3. физичким особинама и карактеристикама грађевинских материјала, компонената и системима, као и утицајима ових одлука на животну средину.
- 
- 9 АДЕКВАТНО ЗНАЊЕ О ФИЗИЧКИМ ПРОБЛЕМИМА, ТЕХНОЛОГИЈАМА И ФУНКЦИЈИ ОБЈЕКТА У ЦИЉУ ОБЕЗБЕЂЕЊА УНУТРАШЊЕГ КОМФОРА И ЗАШТИЂЕНОСТИ.  
Студент ће имати знање о:
- 1. принципима пројектовања оптималних визуелних, термалних и акустичних амбијената;
  - 2. системима за постизање комфора околине према принципима одрживог развоја;
  - 3. стратегијама за пројектовање инфраструктуралних мрежа објеката (водовод и канализација, електроинсталције и друго) и способности да се оне интегришу у архитектонски пројекат.
-

10 НЕОПХОДНЕ ПРОЈЕКТАНТСКЕ ВЕШТИНЕ КАКО БИ СЕ ИСПУНИЛИ ЗАХТЕВИ КОРИСНИКА У ОКВИРИМА ФИНАНСИЈСКИХ ОГРАНИЧЕЊА И ГРАЂЕВИНСКИХ ПРОПИСА.

Студент ће имати вештине да:

- 1. критички испита финансијске факторе у зависности од могуће типологије објекта, конструктивног система и избора спецификација и њихов утицај на архитектонски пројекат;
- 2. разуме механизме контролисања трошкова током израде пројекта;
- 3. изради пројекат који ће испуњавати услове корисника и бити у складу са правном регулативом, одговарајућим стандардима перформанси материјала и захтевима у вези са здрављем и безбедношћу корисника.

11 АДЕКВАТНО ЗНАЊЕ О ПРОИЗВОДЊИ, ОРГАНИЗАЦИЈИ, РЕГУЛАТИВИ И ПРОЦЕДУРАМА КОЈИМА СЕ ПРОЈЕКАТ СПРОВОДИ У ИЗГРАЂЕНИ ОБЈЕКАТ ИЛИ ПЛАН ИНТЕГРИШЕ У ЦЕЛОКУПНИ ПЛАНСКИ СИСТЕМ.

Студент ће имати знање о:

- 1. основним правним, професионалним и законским одговорностима архитекте, о организацији, правилима и процедурама које се користе у преговарању и одобравању архитектонских пројеката, укључујући земљишне законе, контролу и правила изградње и прописе о здрављу и безбедности;
- 2. Професионалним међу-односима појединаца и организација које учествују у набављању и изради архитектонских пројеката и како су они дефинисани у уговорним и организационим структурама;
- 3. Основним теоријама управљања и принципима пословања који се односе на вођење архитектонског пројекта и праксе, препознавајући текуће и надлазеће трендове у грађевинској индустрији.

остали исходи

оцењивање

Унети све облике оцењивања обухваћене предиспитним обавезама и завршним испитом. У структури укупне оцене на предмету предиспитне обавезе се вреднују са најмање 30, а највише 70 поена. Укупан број поена је 100.

предиспитне обавезе	60	завршни испит	40
Учешће на предавањима, активност	10	Завршни рад	35
Мини-тестови	10	Усмена одбрана завршног рада	5
Колоквијум / радна презентација	10		

термински план

недеља	датум	опис тематских јединица
1		Уводне интофације о предмету, методологији, начину рада и задатку.
2		Појам и значај неформалног раста града; заступљеност у свету и региону.
3		Генеа настанка неформалних урбаних заједница; социо-економски, политички и оквир урбаног планирања, пројектовања и грађења.
4		Глобална разноликост, заступљеност и карактеристике неформалног раста градова; специфичности и условљености.
5		Студије случаја - земље у развоју: Источна/Југоисточна Европа, Азија, Африка, Латинска Америка
6		Студије случаја - земље у развоју: Источна/Југоисточна Европа, Азија, Африка, Латинска Америка
7		Проблеми неформалних урбаних заједница: урбанистички/архитектонски концепт, транспорт, инфраструктура, шири просторни контекст, социо-економске последице, животна средина.
8		Неформални раст градова у Србији: регионалне и локалне карактеристике.
9		Неформални раст градова у Србији: регионалне и локалне карактеристике.
10		Интегрисање "формалног" и "неформалног": утопија или реалност?
11		Могућности унапређења: правци деловања, принципи, модели, добре праксе.
12		Колоквијум: Радне презентације студентских радова
13		Колоквијум: Радне презентације студентских радова
14		дискусија и финализација испитног рада
15		дискусија и финализација испитног рада